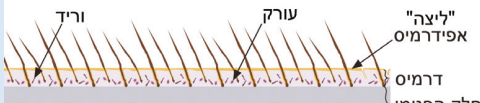

דבר העורך

פולמוס שכבת הליצה'

מה זה ליצה? בעור מופט קיימות שלשה שכבות (ראה איריס מצורפים מספר סת"ם מורה דרך לקנייה פרק יא באדיבות המחבר שליט"א). השכבה החיצונית מעל עובי העור, קרויה 'אפידרמיס' (אפי' ביונית 'מעל', 'דרמיס' ביונית 'עור' = עלית העור), בפולמוס ההילכתי מכנים אותה 'ליצה' כפי שנקראת בלועזית.

מתחתיה קיימת שכבה עבה, עם שומנים וורידים, ונקראת 'דרמיס' (ביונית 'עור'). במדידות עכשויות התברר שעובי העור בכללותו הוא 0.8 מ"מ, מתוכם 15% דוכוסטוטוס, 85% קלף, שכבת הליצה היא בעובי 0.05 מ"מ כ- 6% מכלל העובי, בהתבוננות של העין באור חזק ניתן להבחין בהבדלים בין העור לליצה, עור הבהמה עשויה מהרבה תאים מחוספסים, ואילו שכבת הליצה עשויה ממרקם שונה, שכבה אחידה וחלקה לא מחוספסת, כעין קרום של פטרייה. ההמחשה היי קרובה לליצה' (מבחינת עובי מראה ומרקם), כמו הקרום הלבן של הביצה מתחת לקליפה החיצונית.

סמוך לבשר קיימת שכבה שלישית חלקה ונקראת תת עור (פעטע הויט) 'היפודרמיס'.

מעל שכבת האפידרמיס קיימת שכבה של תאים מתים, ושיעור ולכלוך שנדבק על השיער, ומורידים את כל זה על ידי קרצוף (ידיני או מכני, מצורף תמונה של מכונת גירוד) לפני תחילת העיבוד, כדי שחומרי העיבוד יחדרו היטב בכל שכבות העור.

באופנים מסויימים של קרצוף השערות והילכלוך, יורד עם הקרצוף גם חלק משכבת הליצה' של העור, מאידך קיימת אפשרות לעיבוד וקרצוף העור בלי הסרת שכבת הליצה', ולעיתים הליצה' יורדת בשיוף הסופי, כאשר מנגרדים את הקלף לגובה שווה. והזרב תלוי ביצרנים ובסוגי העור. למשל בעור שליל רך ודק אין סיבה להוריד את הליצה, אבל בעור שליל גס, או בעור עגל עבה וקשה יש סיבה להוריד את הליצה. וכן עור שקרוב לצואר מטבעו הוא יותר עבה, וצריך להוריד מעוביו כדי שיהיה גובה שווה בכל היריעה, וזה הסיבה שמורידים את הליצה' שיהיה רך ונעים לכתובה.

בברכת התורה
עקיבא יוסף לוי

נושא הגיליון

'קלף לא מגורד - עם ליצה'

גוויל, קלף, ודוכוסטוטוס

שלשה סוגי קלף: מבואר מדברי השו"ע (או"ח סימן לב סעיף ז), והט"ז (יו"ד סימן רעא ס"ק ד), עור לא מעובד נקרא 'דפתרא' ופסול לסת"ם. לאחר העיבוד אפשר לעשות מהעור שלשה סוגי קלפים כשרים 'גוויל' 'קלף' ו'דוכוסטוטוס', וכדלהלן.

גוויל: עור שלם מעובד ולא מחולק נקרא 'גוויל', וכשר רק לספר תורה, וכותבים על הצד של השיער. ומבואר בתוס' (שבת דף עט: ד"ה קלף, בבא בתרא דף יד. ד"ה בגוויל) שתיבת גוויל פירושו שאינו מתוקן עדיין, שלא נחלק לשנים כמו קלף ודוכוסטוטוס, וכעין אבני גוויל שפירושו אבנים שלמות שאינם משויפות.

קלף ודוכוסטוטוס: לאחר הסרת השערות מהגוויל, ניתן להפריד את העור לשני חלקים, השכבה החיצונית לצד השיער נקראת 'קלף', (מלשון קילוף שמקלף מצד החיצון קליפה דקה - 'ועתה כתבו'), וכשר גם לכתבת תפילין, וכותבים במקום החיתוך על הצד הפנימי שהוא קרוב לבשר, כלומר במקום דיבוק ל'דוכוסטוטוס'. ואילו השכבה הפנימית הפונה לצד הבשר נקראת 'דוכוסטוטוס' ('דוך' בלשון הגמ' הוא מקום, 'סטוס' בלשון יוני בשר, כלומר מקום בשר), וכשרה לכתבת מזוזות ולא לתפילין, וכותבים במקום החיתוך על הצד שהיה מחובר לקלף שהוא הצד הקרוב לשיער.

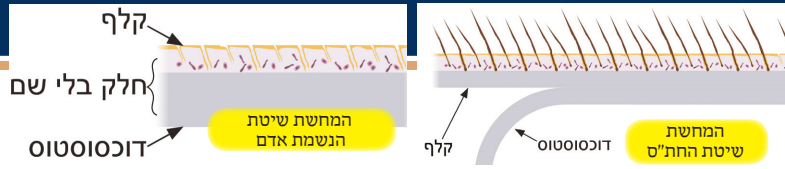
סימן לדבר כתב בעטרת זקנים (סימן לב) על פי לשון הפסוק (משלי פרק כה פסוק ב) כָּבֵד אֱלֹקִים הַסֵּתֶר דָּבָר, כלומר שהכתיבה תמיד נעשית בצד הפנימי של העור, במקום החיתוך שמוסתר בין שתי שכבות העור. אם שינה וכתב על קלף במקום שיער, או על גוויל ודוכוסטוטוס במקום בשר, לרוב הפוסקים פסול ויש מי שהכשיר (תוספות מנחות דף לב. ד"ה אידך, מרדכי ה"ק ו.ג).

והוסיף בספר **ועתה כתבו**, בגוויל כיון שגררו ותיקנו רק במקום השיער ובמקום הבשר לא יתיקנו, אינו נאה לכתוב בצד הבשר מפני גידי הבשר והשמנונית, ולכן כותבים במקום השיער. אבל

הודעת מערכת:

בשלושת השבועות הקרובים לא יופיע גיליון, הגיליון הבא יופיע אי"ה ביום ג' פרשת שופטים ג' אלול תשפ"ב וקו"י ה' יחליפו כח

הגיליון הוקדש לעילוי נשמת כ"ק גאב"ד העדה החרדית ירושלים הגאון הגדול רבי יצחק טוביה וויס זצוק"ל נלב"ע ב' אב תשפ"ב ת.נ.צ.ב.ה.

עבה כל כך שיהא שם קלף עליה, ולכן הנותר נחשב כקלף ולא כדוכוסטוס.

להלכה מבואר בבית יוסף (סימן לב), וכפי שפסק בשו"ע (סימן לב סעיף ז) כדעת התוס', שהקלף שלנו דינו כקלף וכותבים לצד הבשר, ודלא כדעת הסבורים שדינו כדוכוסטוס. ומבאר הבית יוסף הטעם, משום שגרידת הקליפה במקום שיעור הוא רק בשיעור הנצרך לתקנו ולהחליקו, ודבר זה היה נצרך גם אם היו מחלקים את העור לשנים. ומצד הבשר גוררים הרבה, עד שישאר רק קלף לבד.

3. שיטות הנשמת אדם והחת'ס

כמה מותר לגרר? כאמור, בשו"ע מבואר שמותר לגרר את הקלף מצד השערות, בשיעור הנצרך לתקנו ולהחליקו, ונחלקו האחרונים מה הדין כאשר מגרר יותר משיעור זה, לדעת הנשמת אדם (כלל די אות א), אם גירד יותר משיעור זה אינו נשאר קלף. מאידך בדברי החת"ס (שו"ת או"ח סימן ג) משמע שמיקל בזה. הביאור הלכה (סימן לב סעיף ז ד"ה לתקנו), מביא את מחלוקת הנשמת אדם והחת"ס, ואינו מכריע.

מקובל לבאר את סברת הנשמת אדם, שבא ליישב את הקושיא בדברי סופר ה**תרומה** (סוף סימן קצד), שקיימות שתי קליפות בעור הבהמה, השכבה החיצונית הנקראת 'ליצה' היא הקלף, והשכבה הפנימית לצד הבשר נקראת דוכוסטוס, ובאמצע יש שכבה נוספת שאינה לא קלף ולא דוכוסטוס. ולכן, אם גורר רק מצד הבשר, כל הנשאר נטפל לקלף וכשר לכתביה דין קלף, אך אם גורר הרבה גם מצד השיעור, החלק הנשאר נטפל לדוכוסטוס, ואין דינו כקלף אלא כדוכוסטוס שפסול לתפילין.

וזה מה שהפוסקים כתבו טעם ההיתר לגרר מצד השיעור שהוא הנצרך כבדי לתקנו לכתביה, וכיון שמגרר גם מצד הבשר לכן דינו כקלף, אבל אם מגרר מצד השיעור יותר מהשיעור הנצרך לתקנו הקלף, מאי חזית שישחב קלף, אדרבה או"ח סימן ג' יחשב דוכוסטוס שפסול לתפילין.

סברת החת"ס סופר, שאנו לא בקיאים איך לחלק העור לשנים, אך בכל זאת אנו מקלפים ממנו עור דק על ידי גרידה, ומשליכים אותה כי היא לא תצלח למלאכה, ולכן אם הגרידה היא מהצד העליון ואילו לצד הבשר לא נגרר כלל, דינו כדוכוסטוס שבימימה, שאי אפשר לכתוב עליו תפילין, ואילו אם גוררים בתחתיתו אפילו קליפה דקה מן הדקה, ורק מסירים ממנו את השכבה הנוגעת בבשר ממש, יוצא מכך טובה כפולה.

כלומר, שלפי החת"ס חת"ס סופר גם השכבה האמצעית דינה כקלף, אפילו בלי חיבור לשכבת הליצה, בתנאי שהסירו גם את חלק התחתון שכפלי בשר.

וכתב הגר"ר **יעקב מאיר שטון שליט"א** (בפירוש ביאור הסופר על קטת סופר סימן ב אות ט), שכבר נחלקו בזה הראשונים כמה אפשר לקלף מהעובי ועדיין יחשב קלף, לדעת הרא"ש ניתן לגרר הרבה ולמרות זאת עדיין ישאר עליו שם קלף, ואילו לדעת המרדכי, מה שהתירו לגרר היינו מעט רק לתקנו, אבל אם גירר יותר מכך פסול.

4. הוראת גדולי הדור

הפולמוס של קלף עם ליצה התעורר לפני כ-40 שנה, האם יש הידור לקחת קלף של קלף גירוד ממנו את שכבת הליצה, או אדרבה אסור להחמיר בה, כי יתכן שבכך נפסל לכתביה בצד הפנימי. ושורש היוכוח האם ניתן להקל כדעת החת"ס סופר שמכשיר, נגד הנשמת אדם שפוסל. עד אז לא היה מקובל להחמיר בזה, כי אם יחידים שהידרו בזה.

ראוי להחמיר: לדעת הגר"ש אלישיב זצ"ל (ס"ח' מורה דרך לקניה פרק יא הערה 132), שי ענין גדולי החמיר לקחת קלף לא מגורר שנשאר הליצה, לחוש לשיטת החי' אדם שזה מעכב, ולמרות

בקלף ודוכוסטוס, מצד השיעור אינו נאה לכתביה, וגם מצד הבשר אינו נאה לכתביה מפני הגידין ושמונונית הבשר שנמצא שם באופן טבעי, ואילו מקום החתך שבאמצע הוא לבן ונאה לכתביה.

1. פעולת העפצים והסיד

הפיכת חי לדומם: בזמן הגמ' עיבדו את העורות בעיקר באמצעות עפצים. כיום, מעבדים את העורות בעיקר על ידי סיד, כאשר פעולת העפצים והסיד היא להפוך את העור שמקורו מבמה חיה ועלול להתעפש כעבור זמן, למצביות של קלף דומם שיכול להחזיק שנים רבות. בבריאה יש דומם צומח חי מדבר, העורות מקורם במין החי ולאחר מיתת הבהמה מעלים רימה ותולעה. הקפאת או מליחת העורות משהיהם את תהליך הרקובן, לעומת זאת העפצים והסיד מסלקים את האפשרות לרקובן בכך שהופכו לדומם. ולכן כתבו הראשונים, שיעיקר דין כוונה לשמה, נצרך בשעת ההכנסה לעפצים וסיד.

כיום לאחר עיבוד בסיד, לא מתאפשר להשתמש לכתביה בשכבת הדוכוסטוס, בפרט בעור שליל שהוא רך ודק, ולא בקיאים כיום איך לחלק לשנים עור שעובד בסיד, באופן ששני הקליפות יהיו נכרות לעורות עליהם כדון קלף ודוכוסטוס. ולכן מגררים שכבה מתחתית העור ומורידים את כל הדוכוסטוס, ונשאר רק שכבת הקלף, ואת הצד השני שעליו השיעור מגררים מעט, לתקנו ולהחליקו מהשערות.

בעורות המעובדים על ידי עפצים, קל מאוד לחלק את הקלף מהדוכוסטוס וכפי שניתן לראות בתמונה המצורפת, בעת ביקורו של הגר"ר **נפתלי הירצקה פרונקל זצ"ל** במפעל קלף,

בו הצליחו להסיר את הקלף מהדוכוסטוס בעור המעובד באמצעות עפצים, ואמר הגר"ה פרונקל בשעת הביקור, שכיום אין לנו מסורת ברורה איך לחלק את הדוכוסטוס מהקלף, ויש סופרים שהצליחו לכתוב תפילין נכרות על ליצה בלבד, מעור המעובד בעפצים.

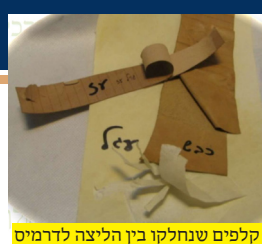
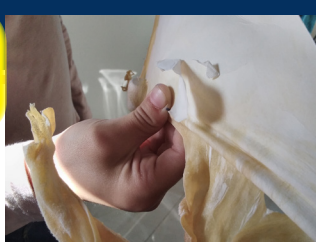
2. שורש הסוגיא

קלפים שלנו: כתבו התוס' (שבת דף עט: ד"ה קלף), קלפים שלנו יש להם דין קלף, ומותר לכתוב עליהם ספר תורה ותפילין ומזוזות בצד הבשר, ולא כדעת הסבורים שהקלף שלנו דינו כדוכוסטוס מתמת שהאומנים גוררים את הקליפה העליונה ונשאר הדוכוסטוס, כי אם כן איך אנתנו כותבים עליהם תפילין, הרי מפורש בגמ' שתפילין נכתבים רק על הקלף. משמע בדברי התוס', שדרכם היה לגרר את הקלף בצד השיעור, ובכל זאת דינו כקלף.

הרא"ש (הלכות קטנות הלכות ספר תורה סימן ה), מביא את שיטת התוס', ומוסיף שיש אומרים שהקלף שלנו דינו כדוכוסטוס, משום שמגרדים אותו הרבה בצד השיעור, ומורידים הרבה קליפות עם סכין, ונשאר רק הצד שכפלי הבשר. ושואל עליהם, שאם כן איך משתמשים בהם לתפילין, והרי דוכוסטוס פסול לתפילין, אלא ודאי מוכרחים לומר שמקלפים אותם גם בצד של הבשר, ולכן יש להם דין של קלף, וצריך לכתוב על הצד של הבשר.

משמע מדברי הרא"ש שהקלף מותר, למרות שגירדו הרבה במקום השיעור. וכותב המרדכי (מנחות פרק הקומץ רבה רמז תתקנט), שהסרת הקליפה של העור היא רק תיקון העור, ואילו הקליפה עצמה אינה

תודה מיוחדת לצוות מפעל קלף בק - בית חקליה, על הסיוע הרב בבירור הנושאים, ואף הצליחו להפריד את הליצה מהקלף אפילו בעיבוד בסיד בלי עפצים כפי שניכר בתמונה, שחלק הליצה מקולף, ושאר הקלף נראה כאילו שהוא שלם אף שחלקו בלי ליצה.

קלפים שנחלקו בין הליצה לדרמיס

והרי בזמן הראשונים גירדו הרבה מצד השערות, ובכל זאת הכשרוהו. ואף לשיטות שגירדו מעט, מכל מקום הליצה קולפה לחלוטין. ומה שטוענים המחמירים לאסור על פי דברי הנשמת אדם, אינו נראה, כיון שכל המושג של 'ליצה' הוא דבר חדש, שלא מצאנו בו בדברי הראשונים והאחרונים, והנשמת אדם דיבר כאשר מגרד את הקלף עצמו, ולא כאשר מוריד דבר דק כמין קרום של ביצה, שדואי אינו מגרע את שם הקלף.

5. מאמרים בניין

אין להחמיר: פורסמו שתי מאמרים נפלאים, לבאר את מהנה ישראל להוריד את הליצה' מאמר הראשון **בירחון האוצר** (קובץ יז תמוז תשע"ח עמודים קעג-רד), ומאמר נוסף מאת הג"ר **יהושע קונטש שליט"א**; והמסקנה שאין להחמיר להשאיר את הליצה', מהטעמים הבאים.

א. המנהג הפנוץ בכל הדורות בכל תפוצות ישראל להסיר את שכבת הליצה', וכן משמעות לשונות הראשונים והשו"ע, ומסתבר שגם החיי אדם עצמו לא התכוין שצריך להשאיר את הליצה, שבזמנו היה קשה לכתוב על קלף עם ליצה', ורק בשנים האחרונות הצליחו מעבדי הערות לייצר קלף משובח ואיכותי, בד בבד עם השאתר הליצה', ומה שהחיי אדם הפסל, ליינו כשמסיר הרבה מעובי הקלף אחרי הליצה, ולא בהסרה דקיקה של 'קרום הליצה'.

ומדברי הראשונים והשו"ע מוכח שצריך לגרד בעיקר מצד הבשר, ומעט מצד השיער, אך לא מפורש שיש קפיאד להשאיר את הליצה. ולא אז בלבד, אלא כיון שגירדו רק קצת מצד השיער וכבר חל עליו תורת קלף, שוב יכול לגרד הרבה מצד השיער, שתורת קלף אינו פוקע על ידי הקילוף. ומכל מקום, מהיות טוב ראו לחוש לשיטת הנשמת אדם והמקדש מעט, שלא לגרד יותר מההכרח מצד השערות.

ב. ואדרבה יש עדיפות לקחת קלף מגורד שהוסר ממנו שכבת הליצה' (בלבד), כיון שמבואר **בבית מאיר ובחתם סופר** שאדרבה כך מריחים לצאת ידי חובת שיטת הרמב"ם, שנוטק (הפוך) ממה שנוהגים כיום), שצד הליצה' היא הדוכסוטוס, וממילא אם לא הוריד את הליצה, יש בידו גויל ולא קלף, וצריך לכתוב מצד השיער ולא מצד הבשר. והרי **הבית יוסף מביא מהראשונים** שהמנהג לגרד את הקליפה העליונה של הקלף, ואין בזה חשש ומבואר שהליצה' היא קליפה בעלמא [ולכן אין לכתוב עליה בפני עצמה], וממילא אין חשש בהסרתה. גם להנשמת אדם אין להקפיד על הסרת הליצה, אלא דוקא שלא לפגוע בצד החיצוני של שכבת הדרמיס.

יש להחמיר: במאמרים ארוכים ונפלאים מאת הג"ר אשר **חנניה זצ"ל** (ש"ת שיערי יושר חלק א סימן א-ז), מוכיח מדברי הפוסקים שנוקטים להלכה בענין הליצה' **השו"ע**, ולמה הוא החיצוני ולא הפנימי, **כר"ת** ולא **כהרמב"ם**. וכן ביקש הגרי"ש **אלישיב זצ"ל** לפירסם בשמה, שהמנהג מדורו דורות הוא כדעת השו"ע ולא כהרמב"ם. לכן אין צורך לחוש לשיטת הרמב"ם, למרות שיש הרבה ראשונים שנוטקו כדעת הרמב"ם, כיון שהוכרע בעיקר דין הקלף דלא כהרמב"ם, ואדרבה עדיף לחוש לשיטת הנשמת אדם שחובא בביאור הלכה, ולהשאיר את הליצה, למרות שמחמת כך מפסידים את שיטת הרמב"ם, שפוסל בכהאי גוונא. וכעדות הג"ר **דוד מורגנשטרן שליט"א** שראה תפילין של הרבה גדולי ישראל מעשה ידיו של הג"ר **נתנאל תפלינסקי זצ"ל**, וכולם היו עם ליצה, כדעת השו"ע. וכן הג"ר **חיים כהן זצ"ל** היה מגרד בדרך כלל מצד הבשר ולא מצד השיער. והמפורסמות אין צריך ראייה שכן המנהג מקדמת דנא, וכפי שניתן לברר אצל כל יצרני הקלפים באי"ץ.

והוסף הג"ר אשר חנניה, שלכו"ע חובה לזהר שלא להוריד מצד השיער יותר מצד הבשר, כמפורש בשו"ע ואין חולק בזה. וירא שמים יחמיר שלא להסיר כלל את הליצה.

שהחתם סופר מיקל הרי הביאור הלכה צייטט את המחלוקת בלי להכריע, ודינו כספק דאורייתא שצריך להחמיר ולהשאיר את הליצה.

והוסיף הגרי"ש, שאם ברוב שטח העור לא הוסרה הליצה', אף שבחלקים מסוימים הורידו את הליצה, דינו כקלף עם ליצה. ומטו בשם הגרי"ש, שאם אדם הזמין תפילין מהודרות, מחויב המוכר להביא לו קלף עם ליצה, שגם זה בכלל המשמעות של תפילין מהודרות.

בנשמת מרדכי כתב, שאם יכול לכתוב תפילין על קליפת הליצה' לבדה, מוכח שהקליפה הזו היא הקלף, וממילא מה שנשאיר על מגורד דינו כדוכסוטוס ופסול לתפילין, אבל אם אי אפשר לכתוב תפילין על הליצה, מוכח שהליצה אינה הקלף, וממילא הקלף המגורד הנשאר, דינו כקלף.

ולדעת הגרב"צ **אבא שאול זצ"ל** (אור לציון חלק ב פרק מד אות כה), יש להזהר בקלף שכותבים עליו פרשיות התפילין, כי יש סופרים שמגרדים הרבה מוטק הצדדים, ואם לא משתיר מהחלק של צד השער כשיעור קלף, הוא נחשב לנדוסטוס ופסול.

ולדעת הגר"ח **קניבסקי זצ"ל** (דעת נוטה חלק ג תשובה תמח), לא הוכרעה ההלכה במחלוקת החתם סופר והנשמת אדם, וראוי להחמיר, והמיקל יש לו על מי לחמוץ.

שבת הלוי: לדעת הג"ר **שמואל הלוי ואזנר זצ"ל** (שבט הלוי חלק י סימן קעה, תורת הלוי פרק ג סעיף לו) כיון שכמה אחרונים הסכימו כדעת החתם סופר, מותר לכתוב על קלף שהורידו את הליצה, והיתיר מנוסע על ההנחות באתות. א. שבנוח הדבר מה שהעידו בפניו סופרים מומחים, שבלי הסרת הליצה' יתכן שהכתב יתקלקל תוך זמן קצר, על ידי סדקים באותיות בפרשיות התפילין של ראש, כיון שהקלף קשה. ג. הליצה' היא חלק דק, שיש לתלות שבוודאי נשאר עור קלף מנחתיו. ג. היתיר הוא בתנאי שעוד רבנים מובהקים יצטרפו להחייב. ד. אם החלק המגורד יותר עבה, ומגיע כמעט עד קרוב לחצי הקלף, צריך ליינין שוב האם כשר לכתחילה.

יש להוסיף, שבעבר היו רבים וטובים שהתנגדו לחומרא להשאיר את הליצה', בגלל שהסופר הידוע הג"ר **מנחם דוידוביץ זצ"ל** ותלמידיו אחריו, קבעו שברוב השנים הליצה' נשברת ונוצר סדקים בקלף ופסולים באותיות. אבל כיום במציאות ניתן להשיג שופרא דשופרא קלף רך וטוב עבודת יד עם ליצה', שהקלף לא נסדק, וכפי שכתב בספר **סת"ם** (מורה דרך לקניה פרק יא הערה 132) בשם הג"ר **מרדכי פרידלנדר זצ"ל** שכיום המציאות היא שהקלף עם ליצה' מאוד נוה לכתובה, נמצא שהמציאות שעליה ציין השבט הלוי, השתנתה היום. ואכן מטו בשם הג"ר **משה שאול קליין שליט"א** שצריך להחמיר שיהיה קלף עם ליצה'.

צריך עיון: כתב **בחוט שני** ונושאים שונים הלכות תפילין עמוד (קיא), יש סופרים נוהגים בתפילין של ראש, כיון שהקלף צריך להיות דק ואילו השכבה העליונה קשה. לכן קולפין אותה, אלא שיש טוענים שהשכבה היא עטמה היא שקופה כזכוכית וחלקה וקשה לכתוב עליה, ואין מסתבר לומר, שהשכבה שאי אפשר לכתוב עליה כלל, קבע על זה שם קלף, וצ"ע למעשה.

לא צריך להחמיר: הרבה נוהגים שלא להקפיד בזה להשאיר בדוקא את הליצה' וכפי שהנהגו בדורות הקודמים (ראו בספר **סת"ם** מורה דרך לקניה פרק יא הערה 132). וכן הנהג מנהל המפעל של 'עורות יעקב', שהחז"א הכין את הייעות שלו אצלו במפעל, וגירדו את הליצה.

משיב כהלכה

ההגרלה השבוע על 100 שקל מזומן

הזוכה בהגרלת גיליון 364 בסך 100 שקל מזומן

האברך החשוב הר"ר ראובן גרונר שליט"א

כולל 'הלכה ומשפט' ירושלים

שאלה: מה הם הדינים שצריך לדעת בשעת קטיף אתרוגים בשמיטה ומדוע?

רק הפירות הפקר ולא העץ והחצר, והשאלה איך קוטפים באופן שלא יזיק את העץ ואת בעל הבית? האם עוקץ האתרוג מופקר כלכל? כמה אתרוגים מותר לקטוף? והאם שייך בזה דין עני המהפך בחררה?

מקורות: שבת הלוי (חלק ז סימן עט); דרך אמונה (פרק ד הלכה כד, ציון ההלכה רצה); חוט שני (עמוד רכג, עמוד שצז והלאה); ארחות רבינו (חלק ג עמוד רסא והלאה); להורות נתן (חלק ו סימן קלג קלה חלק י סימן פ); משנת יוסף (חלק יב סימן כא); משמחי לב (פרק ד).

במדור זה מופיעה שאלה שבועית בנושא הגיליון הבא, כל מי ששולח תשובה נכונה על השאלה נכנס להגרלה. ההגרלה על דעת רבני המפעל. התשובות המובחרות ישולבו במידת האפשר בגיליון הקרוב.

בכדי להשיב ולהכנס להגרלה, מספיק לעיין במראה מקום אחד! נא לשלוח את התשובות עד יום ראשון הקרוב בערב (תשובה שתגיע אחרי יום ראשון תכנס להגרלה הבאה). בצירוף פרטי המשיב (שם, טלפון, מקום לימוד), באחת מהאפשרויות הבאות:

1. בקו 'הילכתא' טלפון 02-5377085 שלוחה 4
2. בעמודות 'נדרים פלוס' ו'קהילות', קופת 'הילכתא' - 'עומק הפשט'
3. בחדר 'קול השטן', ישיבת מיר ירושלים, תיבת 'הילכתא'
4. במקס מספר 1532-6507823
5. במייל 5047867@gmail.com

לעילוי נשמת ראש ישיבת מיר ברכפלד הגאון הגדול רבי אריה לייב ב"ר חיים זאב פינקל זצוק"ל נלב"ע ו' אב תשע"ו ת.נ.צ.ב.ה.

סיכום הגיליון:

דינים העולים

א. **סוגי הקלף:** דפתרא = עור שאינו מעובד ופסול לסת"ם. גוויל = עור מעובד לא מחולק וכתבים בצד השיער. קלף = חלק החיצוני של עור מחולק, וכתבים לצד הבשר. דוכוסוסטוס = חלק הפנימי של עור מחולק, וכתבים לצד השיער. אם שינה וכתב שלא בצד הנכון פסול, ויש מי שהכשיר.

ב. **גירוד:** בקלף יגרד מצד הבשר הרבה ומצד השערות מעט. אם גירד מצד השערות יותר ממה שנצרך להכשרו, החתם סופר מכשיר, והנשמת אדם פוסל, והביאור הלכה לא מכריע בין השיטות.

ג. **ליצה:** על העור מבחוץ יש כמין קרום דק 'אפידרמיס' הקרוי ליצה בלועזית, ונחלקו פוסקי זמננו האם עדיף לקחת קלף בלי ליצה, או שאין עדיפות במנהג ישראל מקדמם דגא. ויש מצדדים שאדרבה עדיף קלף בלי ליצה.

עדכוני הלכה

מידע למעיין

נושאי הגיליונות בסדרת כשרות סת"ם: גיליון 358 הגהת סת"ם. גיליון 359 'בדיקת תפילין ישנות'. גיליון 360 'בדיקת מזוזות ישנות'. גיליון 361 'הגהת מחשב'. גיליון 362 'סגולת הבדיקה'. גיליון 363 'נישוק המזוזה'. גיליון 364 'קלף עבודת יד'. גיליון הנוכחי 365 'קלף לא מגורד עם ליצה'.

נושא הגיליון הנוכחי, האם יש עדיפות לקלף לא מגורד - עם ליצה, ומדוע? מה מקור החומרא להעדיף קלף עם ליצה, איזה שכבה ניתנת לגירוד לכל הדעות, ובאיזה שכבה נחלקו הפוסקים? ניתן להשיג במייל של מערכת 'הילכתא' את כל הגיליונות.

נושא הגיליון הבא:

'קטיף אתרוגים בשמיטה'

טלו חלק בזיכוי הרבים העצום, והשתתפו בהוצאות הגיליון הבא

הגיליון נועד לעורר את לב הלומדים, נא לא לסמוך על הדברים הלכה למעשה בלי לעיין במקורות

הגיליון הוקדש לעילוי נשמת הר"ר חיים ישראל בן הר"ר יואל יעקב רוטמן זצ"ל נלב"ע בשם טוב ט"ו באב תשע"א ת.נ.צ.ב.ה.

הילכתא

לדעת לחיות כהלכה

גיליון שבועי עומק הפשט
שיעורים יומי עיון
בית הוראה טלפוני
ביורוי הלכה אקטואליים
קו מידע הלכתי
חוברות הדרכה

מכון הילכתא 02-535-0-535

מענה אנושי בית הוראה מערכת הגיליון

קו מידע הלכתי

02-5377-085

5047867@gmail.com לקבלת הגיליון במייל

פקס: 02-6507823

ניתן להאזין לשיעורים, הודעות, עדכונים, רישום להגרלות, ועוד...